

Gäng, nätverk och brott – lärdomar för Sverige

nr 4 2022 årgång 50

För att upplösa ett kriminellt gäng krävs storskaliga polisinsatser, exempelvis räder, i nära anslutning till varandra i både tid och rum. I denna artikel studerar jag dessa insatser kausala effekt på brottsbenägenheten. Jag använder administrativa data från Barcelona, där gängkriminaliteten expanderade snabbt och en kraftig policyförändring ägde rum under den studerade perioden. Analysen visar en betydande minskning i brottsligheten hos arresterade personer och deras kumpaner. Områden där räder genomförts gynnas med avseende på brottslighet, hälsa och utbildningsindikatorer. Dessutom visar en simulering att räder kan åstadkomma ännu större effekter om fler nyckelpersoner i gängen avlägsnas. Slutligen diskuterar jag lärdomar för den svenska kontexten.

MAGDALENA DOMÍNGUEZ

är forskare på
Nationalekonomiska
institutionen och
på Urban Lab vid
Uppsala universitet.
magdalena.dominguez
@nek.uu.se

Ansträngningarna för att kartlägga kriminella organisationer som är involverade i narkotikahandel har intensifierats världen över och sanktionerna har blivit hårdare sedan 1980-talet (Mansour m fl 2006; Sweeten m fl 2013; Lessing 2016). Samtidigt har forskningen visat att individuella val när det gäller deltagande i brott påverkas av de omgivande normerna och nätverken (Glaeser och Sacerdote 1999). Denna påverkan sker genom tillhandahållandet av förebilder, tillfällen till lärande och informationsspridning.

Normer och nätverk i brott är särskilt relevanta när man hanterar gäng. Ett gäng definieras som ”any durable, street-oriented youth group, whose involvement in illegal activities is part of their group identity” (Weerman m fl 2009). Dessa kriminella grupper bidrar till oro av flera skäl: de rekryterar sårbara unga individer, de kräver en hög grad av involvering och utsikterna är små för att åter kunna införlivas i samhället. De faktorer som nämns i litteraturen och som påverkar benägenheten att gå med i gäng inkluderar bl a: social oordning, närvaron av dessa grupper i närområdet, hinder mot eller avsaknad av sociala och ekonomiska möjligheter, monetära incitament, brist på socialt kapital, familjeinstabilitet, problem i skolan och socialisering i gatumiljö (se t ex Feixa 2012; Blattman m fl 2021). Det som gör att gäng kräver brådskanande uppmärksamhet är deras inblandning i kriminella aktiviteter och det våld som finns inbäddat i deras beteendemönster. En stor del av den illegala gängaktiviteten utgörs av narkotikasmuggling (Herrero Blanco 2012). Icke desto mindre spelar interpersonella och våldsamma brott, såsom hot, misshandel och mord, också en viktig roll för att bygga upp gängens våldskapital.

Den förda politiken har följt två breda och separata strategier gällande brottsbekämpning. En av dessa följer ett tillvägagångssätt som är s k *tough-*

Översatt från
engelska av
Christina Lönnblad.

on-crime. Även om det finns heterogenitet när man implementerar detta tillvägagångssätt i olika sammanhang, delar de olika *tough-on-crime* tillvägagångssätten viktiga egenskaper såsom: omfattande polisiär aktivitet och avkunnandet av hårda straff. När det gäller hur effektivt detta tillvägagångssätt är har den ekonomiska teoretiska litteraturen betonat rättssystemets potentiella kapacitet att avskräcka. Medan Becker (1968) visar att den förda politiken kan bekämpa brott genom ökade resurser till polis och domstolar, vilket påverkar sannolikheten för anhållande och straffens stränghet, visar Ehrlich (1973) att brottsbekämpande åtgärder har en avskräckande effekt på alla brott. Liknande tendenser har bekräftats i empiriska studier. Levitt (1997) finner att hårda sanktioner avskräcker från kriminell aktivitet och Di Tella och Schargrodsky (2004) finner att en synlig polisenvaro har en stor avskräckande effekt på benägenheten att begå brott. Vidare drar Machin och Marie (2011) slutsatsen att storskaliga polisinsatser kan minska gatubrottsligheten och Bindler och Hjalmarsson (2021) visar att införandet av professionella polisstyrkor avsevärt minskar våldsbrotten. Bidragen till litteraturen har emellertid också visat att under många förhållanden kan *tough-on-crime*-åtgärderna vara dyra (Lynch 1997), ineffektiva (Kovandzic m fl 2004) och diskriminerande (Arora 2018). För en bredare översikt av konsekvenserna av straff, se översiktsartikeln av Grönqvist, Niknami och Priks i detta specialnummer.

Det andra politiska tillvägagångssättet, ibland kallat ”det mjuka” tillvägagångssättet, fokuserar på att minska brott genom sociala initiativ, satsningar på integration och minskade ojämlikheter (Crowley 2013). Tillvägagångssättet *tough-on-crime* har varit mer populärt mot gäng än det mjuka tillvägagångssättet, och polisingripanden såsom räder (s k *sweeps*) har varit vanliga världen över under senare år. Kort sagt är räder samordnade polisinsatser för att bryta upp en kriminell gruppering. När man genomför räder är det väldigt viktigt att förstå gängens nätverksstruktur. I förväg kan det bidra till att man kan rikta in sig på nyckelindivider i gruppen. I efterhand kan det bidra till bättre förståelse av rädernas effekt på den samlade brottsligheten inom gruppen.

Inom nationalekonomin finns det en växande litteratur som analyserar gängnätverk och kamrateffekter på brott. I en gren av denna litteratur fokuserar man på att kartlägga gängens nätverksstruktur. Detta beskrivande arbete ger insikter i hur gängen fungerar internt, insikter som utgör en viktig grund för vidare forskning och utformning av politiken (Lessing 2016; Blattman m fl 2021). Dessutom har flera studier analyserat förekomsten av kamrateffekter i olika kriminella sammanhang. De mest betydande bidragen inkluderar bl a Kling m fl (2005), Bayer m fl (2009), Damm och Dustmann (2014), Grund och Morselli (2017), Corno (2017), Bhuller m fl (2018) och Billings och Schnepel (2020). Denna litteratur identifierar kausala effekter och är därför mycket värdefull för forskningsområdet. Dessa studier finner positiva och signifikanta kamrateffekter i allmänna termer. Resultaten tyder på att ju mer en individ exponeras för kriminellt bete-

ende i sin omgivning, desto mer sannolikt är det att denne blir inblandad i kriminella aktiviteter. Dessa omgivningar kan vara närområdet, andra bostadsområden, ungdomshem eller bland hemlösa. Implikationerna för beslutsfattande är avsevärda, då studierna visar att alla typer av minskning i brottsligheten kan leda till ytterligare minskningar i brottsligheten genom minskningar i kumpaners brott.

Under de senaste åren har analysen av kriminella nätverk utvecklats ytterligare till följd av en ökad tillgång till administrativa data. De resultat som härrör från detta dataintensiva empiriska arbete kan bidra till att förbättra polisens strategier. Philippe (2017) studerar effekten av fängelse på icke-arresterade medbrottslingar och Lindquist och Zenou (2014) genomför en analys av kriminella grupper i Sverige genom att använda omfattande administrativa data. Förutom att bedöma kamrateffekter vid brott identifierar Lindquist och Zenou (2014) även nyckelpersoner i en gängkontext; mer om deras resultat senare. Såsom begreppet antyder är nyckelpersonerna de viktigaste individerna i en kriminell grupp, och enligt teorin i Ballester m fl (2006) leder arresterande av dessa till den största minskningen i brott rent generellt. Därför borde identifikationen av dessa individer potentiellt prioriteras ur ett strategiskt perspektiv.

Det finns emellertid få kontrafaktiska studier av politikförändringar inom denna litteratur som kan användas för att informera beslutsfattare. Ett undantag är Chalfin m fl (2021) som studerar en politikförändring mot så kallad *precision policing* (precisionsarbete inom polisen), en strategi som fokuserar på de individer som utgör de starkaste drivkrafterna bakom våld i en stad. Chalfin m fl (2021) studerar gängrådspolitiken och finner att dessa förklarar ca en fjärdedel av den totala minskningen av vapenbrotten i New York Citys allmännyttiga bostadsområden på senare tid. Vidare ger Lindquist och Zenou (2019) en översikt över de politiska lärdomarna från studier av kriminella nätverk.

1. Effekterna av räder på gängvåld: ett nätverksperspektiv

I en forskningsartikel med titeln ”Sweeping up Gangs: The Effects of Tough-on-crime Policies from a Network Approach” (Dominguez 2021) studerar jag effekterna på brott av en strategi med räder mot gäng i Barcelona. Specifikt strävar jag efter att besvara följande frågor: Är räder ett framgångsrikt sätt att minska de brott som begås av individer som arresteras? Minskar de även de brott som begås av kriminella kumpaner som inte arresteras? Kan en nätverksanalys ge insikter för att förbättra politikens utformning?

Jag fokuserar på storstadsområdet Barcelona (*Metropolitan Area of Barcelona, MAB*) då denna utgör en av de mest aktiva miljöerna för latin-amerikanska gäng utanför de amerikanska kontinenterna. Detta är ett resultat av den stora immigrationen till Spanien på tidigt 2000-tal, vilket fick

till följd att andelen immigranter i regionen Katalonien (vars huvudstad är Barcelona) ökade från 4,0 procent år 2000 till 17,7 procent år 2012. Immigrationen från Sydamerika utgjorde det största bidraget till denna ökning. Stora städer tenderar att vara mer attraktiva för immigranter, vilket gör Barcelona till ett av de vanligaste slutmålen. Brottsnivån tenderar också att vara mycket högre i stora städer (Glaeser och Sacerdote 1999). Barcelona är det femte största och mest tätbefolkade storstadsområdet i Europa. Området ligger i topp vad gäller brottslighet tillsammans med Paris, Amsterdam och Berlin. Enligt en kommunbarometer, som genomfördes av Barcelona stad,¹ har brottsligheten också varit den viktigaste icke-ekonomiska frågan för dess innevånare sedan 2010.

Ändrad strategi för att upplösa gäng

Efter ett decennium med ökad kriminell aktivitet ändrade det regionala styret i Katalonien och Barcelona stad år 2012 sin gängstrategi, från ett tillvägagångssätt grundat på satsningar för ökad integration till ett som är *tough-on-crime*. En del i förändringen var upprättandet av en gängspecialiserad enhet hos den lokala polisen; denna ”centrala enhet för organiserade och våldsamma ungdomsgrupper” (UGOV) blev ansvarig för att ”undersöka brott som påverkar människors liv eller hälsa och de kriminella aktiviteter som utförs av gäng”.² 30 lokalpoliser specialiserade i gängfrågor i mindre jurisdiktioner omlokaliseras för att arbeta exklusivt för denna centrala enhet. Utöver rutinmässig patrullering i preventivt syfte utförde polisen offensiva insatser mot gängaktivitet, bl a gängräder. Dessa bestod av storskaliga politiska interventioner som genomfördes i nära anslutning i tid och rum, med syftet att bryta upp ett gäng genom att arresteras flera medlemmar. Vidare innebar den politiska förändringen även strängare straff för arresterade individer om det kunde bevisas att dessa var gängmedlemmar och att de begått gängrelaterade brott.

För att genomföra min analys av den politiska förändring som beskrivs ovan använder jag administrativa data för perioden 2008–14 som tillhållits av den lokala polisen. Detta dataset innehåller detaljerad information om de brott som registrerats i MAB och de arresterade individerna. För det första kan jag med hjälp av en kod som identifierar individer spåra dessa över tid och kartlägga deras brottskarriär. För det andra kan jag få fram nätverksstrukturer genom att matcha individer och brottslig aktivitet på datum, timme, geokodad plats och typ av brott. Jag matchar sedan datasetet från brottsregistret med information om räder som utförts av den gängspecialiserade polisenheten (UGOV). Matchningen av dataset gör det möjligt att identifiera den kriminella bakgrunden och de kriminella nätverken bland individer som arresteras i räder och deras kumpaner. Mitt slutliga dataset innehåller 7 349 804 observationer på individ-kvartalsnivå (262 493 individer under 28 kvartal) och inkluderar alla brott som registre-

¹ <https://dades.ajuntament.barcelona.cat/enquesta-barometre-municipal/>.

² Se Decree 415/2011.

rats i MAB. I genomsnitt genomförs 20 139 arresteringar under ett kvartal. Av dessa arresteringar utgör 42,5 procent grupparresteringar. De flesta av arresteringarna är relaterade till egendomsbrott, såsom stöld.

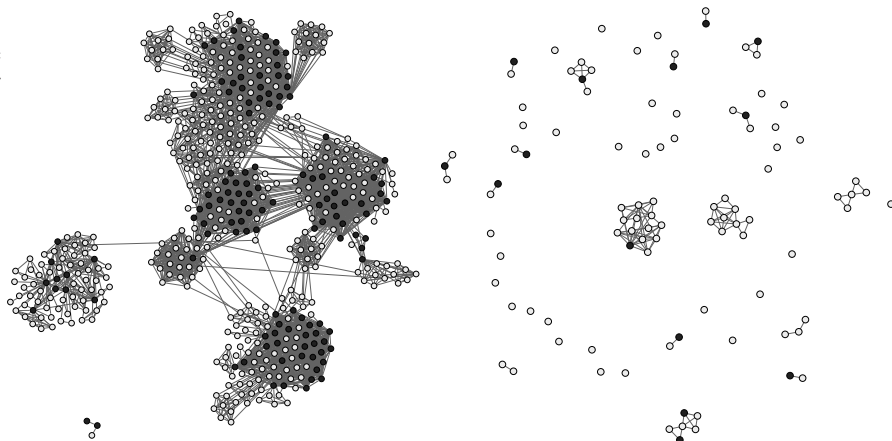
Efter att ha identifierat de individer som arresterats i räder och deras kriminella nätverk, genom att använda det matchningsförfarande som beskrivs ovan, kan vi skapa oss en bild av individernas egenskaper, deras kumpaner och deras kriminella bakgrund. Som förväntat är individer som arresterats i räder i stor utsträckning unga män födda i Latinamerika. I genomsnitt arresterades de och deras kumpaner fyra gånger under de sju år som studeras och i genomsnitt har de 13 kriminella kumpaner. Deras arresteringsprofil visar att de mest frekventa brotten är motsvarande misshandel, våld eller hot mot tjänsteman och narkotikabrott. Detta brottsmönster skiljer sig från det i den totala populationen, där egendomsbrott är mer gängse.

För att identifiera de kausala effekterna av räder på brott implementerar jag en så kallad *difference-in-differences* strategi. Jag jämför antalet brott för individer arresterade i räder och deras kriminella kumpaner före och efter räderna med antalet för individer arresterade i samband med andra gruppbrott. Även om det finns skillnader i brottsnivån mellan de två grupperna innan politikförändringen, finns det inga differentiella trender. Detta mönster är viktigt för att uppfylla det identifierande antagandet i forskningsdesignen: att kriminaliteten i gruppen som utsätts för räderna skulle ha utvecklats i enlighet med trenden i den grupp som inte utsätts för räderna i händelse av utebliven politikförändring. Jag följer en liknande strategi när jag studerar andra socioekonomiska faktorer som är relevanta för välfärden i de närområden där räderna ägde rum. Vidare använder jag mig av gängens nätverksstruktur för att utföra en simulering av kontrafaktisk politik. Jag jämför då den empiriskt uppmätta minskningen i antalet brott som orsakats av räderna med den teoretiskt predicerade minskningen som skulle följt om man arresterat fler nyckelpersoner.

Figur 1 visar gängens nätverksstruktur. Varje punkt är en individ; mörka punkter är individer som arresterades i räderna, medan ljusa punkter är deras kumpaner. En länk mellan två punkter visar att dessa två individer har begått minst ett brott tillsammans. Panelen till vänster visar gängens nätverksstruktur innan någon räd hade genomförts och panelen till höger visar vad som finns kvar av gängen efter att räden genomförts. Ny kriminell aktivitet beaktas i ”efter-grafen”, men inga nya individer. Av figuren kan vi se hur lite av den ursprungliga gängstrukturen som kvarstår efter räderna, både i termer av icke-fängslade individer och deras länkar. Vidare, i den kvarstående strukturen finns väldigt få individer som arresterats i en räd: de flesta av dem motsvaras av kumpaner som inte arresterades.

Resultaten visar avsevärda minskningar i den kriminella aktiviteten för de som arresteras i räderna och deras kumpaner. Mer specifikt, efter räderna sker det en genomsnittlig minskning i den kriminella aktiviteten med 95 procent för de individer som arresterats. Denna effekt är direkt och bestående och följer av det faktum att de arresterade sannolikt sitter i fängelse

Figur 1
Gångstruktur före
och efter polisräder

Anm: Grafen visar nätverksstrukturen för individer som arresterats och deras kumpaner före (vänstra panelen) och efter räderna (högra panelen). Varje punkt är en individ; de som arresterades i en räd är mörka och de ljusa är kumpaner. Varje länk mellan två punkter indikerar en kriminell länk.

Källa: Dominguez (2021).

under den observerade perioden efter räden. För det första innebär en ny lag att arresterade med större sannolikhet fick sitta i häkte i väntan på rättegång. För det andra tar rättsprocessen i genomsnitt 9,8 månader i Katalonien. För det tredje misstänktes de arresterade individerna för brott som betecknades som allvarliga brott i den spanska strafflagen, vilket motsvarar minst fem års fängelse.

Det sker även en avsevärd minskning i den kriminella aktiviteten med upp till 25 procent för kumpaner. Effekten för dessa försvinner efter ett år och gäller för brott mot person men inte för egendomsbrott. Detta resultat för olika typer av brott tyder på att lägre kriminell aktivitet beror på en förlust i deras kriminella omgivning (”dåligt inflytande” från medlemmar i samma gäng eller från andra gäng) snarare än en förlust av kriminellt kapital (”brottsmaskineri” för att utföra deras huvudsakliga kriminella aktivitet). Vidare är minskningen i kumpaners brott mest förknippad med impulsiva och synliga brott som är svårare att dölja, såsom misshandel. Jag hävdar därför att minskningen i brott för kumpaner kommer från en faktisk minskning av brott (kumpaner som avskräcks från att begå brott) snarare än en lägre andel arresteringar (kumpaner som begår brott men som blivit försiktigare för att undvika arresteringar). Vidare visar en analys av arresteringar i olika demografiska grupper att det inte finns någon profileringsstrategi från polisens sida. Med andra ord, efter politikförändringen arresteras inte individer med liknande demografiska egenskaper som gängmedlemmarna i större utsträckning. Sålunda verkar det som om polisen faktiskt riktat in sig på gängmedlemmar och inte en specifik demografisk profil.

Slutligen, när man jämför effekterna av räderna med effekterna av liknande grupparresteringar som utfördes innan politikförändringen, visar

resultaten att effekterna av räderna är större. Detta innebär att den nya strategin var mer framgångsrik än den tidigare polisstrategin mot kriminella grupperingar.

Vidare upplever de områden där det utförs räder förbättringar vad gäller brott, hälsa och utbildning. Efter en räd sker det avsevärda minskningar i skador på egendom, misshandel, och försummelse av barn. För de brott som utgör den största delen av de totala brotten, såsom stölder, så finner vi ingen effekt. Till följd av detta sker det ingen avsevärd minskning i brott generellt sett. Fördelarna verkar även sträcka sig till andra verksamheter i närområdet. Resultaten pekar mot en positiv effekt på antalet elever som är inskrivna i den rätta årskursen för sin ålder. Mekanismerna är svåra att fastställa men en möjlig förklaring är den ökade skolnärvaron bland unga gängmedlemmar och deras kumpaner. Vidare minskar antalet intagna personer på akuten i områden där det gjorts räder. Skälet till detta kan vara färre kroppsskador eller en minskning i narkotikaanvändningen, men även detta är svårt att fastställa. Även om det inte är möjligt att koppla något av dessa resultat (utbildning och hälsa) till specifika individer tyder de på en förbättring i området totalt sett.

Nyckelpersoner i nätverken

Kamrateffekter vid brott visar hur mycket en individs kriminella aktivitet förändras som gensvar på den kriminella aktiviteten hos dess kumpaner. Det är besvärligt att identifiera kamrateffekter, eftersom det finns flera hot mot identifikation, exempelvis spuriösa korrelationer och ömsesidig påverkan. Jag försöker kringgå hoten mot identifikation genom att följa Lee m fl (2020). Mina beräkningar av kamrateffekterna i gängsammanhang i Barcelona tyder på att brotten i genomsnitt ökar med tio procent när en individ är en del av ett gäng jämfört med när denne ensam begår brott.

Efter beräkningen av kamrateffekter är det möjligt att identifiera nyckelpersoner i nätverken. Nyckelpersonen i ett kriminellt nätverk är enligt Ballester m fl (2006) den individ vars avlägsnande leder till den största minskningen av brott. För att identifiera nyckelpersoner föreslår författarna ett "centralitetsmått" som beaktar gängmedlemmarnas position i nätverksstrukturen såväl som det inflytande de har genom sina demografiska egenskaper och kriminella förmåga. Med denna mätmetod identifierar jag nyckelpersoner i mina data och drar slutsatsen att man i alla räder lyckades arrestera nyckelpersonen (personen med det högsta värdet på centralitetsmättet) i respektive gäng.

En policysimulering indikerar ändå att brottsminskningen kunde ha varit ännu större än den som uppnåddes eftersom räderna misslyckades med att arrestera andra individer med höga centralitetsvärden. På grund av det inneboende överraskningselementet i räder slutar det ofta med att polisen arresterar några högrankade individer men även några som är lågrankade. Om man i räderna i stället hade lyckats arrestera fler högt rankade individer skulle brottsminskningen alltså ha kunnat bli större. Detta simulerings-

resultat ger stöd till ”polisärt precisionsarbete”, en strategi som fokuserar tillgängliga resurser på ett litet antal individer som anses vara de främsta drivkrafterna bakom brottslighet (Chalfin m fl 2021).

2. En kort policydiskussion

Generellt sett har litteraturen visat hur förekomsten av kamrateffekter innebär att all slags brottsminskning kan leda till framtida brottsminskningar för kumpaner. Såsom sammanfattas i Ballester och Zenou (2014), Lindquist och Zenou (2014) och Dominguez (2021), kan en precisionsstrategi gentemot nyckelpersoner leda till en mer signifikant brottsminskning än precisionsstrategier gentemot andra individer. Detta är fördelaktiga externaliteter som behöver beaktas när man utformar brottsbekämpande politik. Icke desto mindre bör man endast beakta en precisionsstrategi om nyttan uppväger kostnaderna. Att inrikta sig på nyckelpersoner kan vara en dyr strategi då det krävs arbetsinsatser för att samla in information och identifiera vilka nyckelpersonerna är.

Även om man lyckas identifiera nyckelpersonerna kan det vara svårt att i praktiken rikta in sig på dem. Givet att gäng vanligtvis är organiserade i hierarkiska strukturer är det sannolikt att nyckelpersonerna är bättre skyddade än andra medlemmar. Man bör även beakta de omorganisationsprocesser – exempelvis sk *turf wars* och eskalerande interna våldsamheter – som kan följa då en nyckelperson har tagits bort. Vidare kommer det att krävas tid och ansträngning för att identifiera en ny nyckelperson. Effektiviteten i en precisionsstrategi gentemot nyckelpersoner varierar troligen beroende på sammanhanget.

Invändningarna ovan betyder dock inte att andra *tough-on-crime* strategier automatiskt är att föredra. Även andra tillvägagångssätt kan vara kostsamma. Exempelvis tillkommer direkta kostnader för den ökade polisverksamheten i termer av utbildning och utplacering, och indirekta kostnader för samhället i termer av polisprofilering; bördan eller stigmat för individer och områden som är föremål för polisingripande. Kostnaden i humankapital kan också vara betydande för de som arresteras vid tidig ålder. Exempelvis presenterar Ahrsjö (2022) bevis som tyder på att vissa ungdomsbrottslingar svarar bättre på rehabiliterande snarare än bestraffande straffpåföljder. Slutligen finns det alltså möjlighet till omläggning av budgeten till andra åtgärder, såsom tidigt förebyggande, utbildningsprogram för fångar eller andra delar av befolkningen som löper risk att begå brott.

3. Vilka lärdomar kan Sverige dra?

Studien om gängkriminalitet i Barcelona visade att räder kan leda till avsevärda minskningar i brottslig aktivitet hos de som arresteras i räderna och deras brottsliga kumpaner, och att de även kan leda till förbättringar bortom brott i de områden där räderna utfördes. Centraliteten hos de indivi-

der som arresterades är dock fortfarande viktig, då simuleringen visar att minskningen i gängbrott skulle varit större om de individer som arresterades hade varit mer centrala i gängstrukturen.

Ungdomsbrott och kriminella gäng har haft allmänhetens ögon på sig i Sverige under ganska lång tid. Även om de bevis som presenteras i denna artikel kommer från en annan kontext, har den flera saker gemensamt med den svenska. Det första och viktigaste gemensamma kännetecknet i båda sammanhangen är gängens påtagliga närvaro. Även om nivåerna på gängbrott inte är jämförbara med dem i t ex USA har gängens kontinuerliga och snabba ökning under de två senaste decennierna gjort att detta har blivit en angelägen fråga för samhället. Rostami (2017) visar hur Sverige erfarit en ökning i vapenvåld bland unga män och i kriminella gäng under de senaste årtiondena. Vidare studerar Rostami m fl (2012) typologin hos svenska gäng och finner en liknande gängutveckling och ett liknande strukturellt mönster som hos europeiska gäng. I båda fallen har även gängkriminalitet kopplats till migration, åtminstone i den offentliga debatten. Forskarna i Rostami m fl (2012) visar att 76 procent av gängmedlemmarna antingen är första eller andra generationens invandrare, men de visar också att gäng i Sverige är ett multietniskt fenomen. I såväl Barcelona som Stockholm har rättsväsendet kartlagt den geografiska koncentrationen av gängaktivitet. När polismyndigheten identifierar sårbara områden i Sverige (utsatta områden), inkluderar de områden där de har betydande svårigheter att fullfölja sitt uppdrag. Dessa områden uppvisar låg socioekonomisk status, ekonomisk utsatthet och organiserade brott påverkar de boende och det lokala samhället.

Lindquist och Zenou (2014) genomför ett av de första empiriska testerna av precisionsstrategier mot nyckelpersoner i ett svenskt sammanhang. Kort sagt tyder deras rön på att 22 procent av alla brott i samhället beror på kamrateffekter. De bekräftar även att politik som inriktar sig på nyckelpersoner lyckas bättre än alla andra precisionsstrategier.³ I deras fall försvann emellertid inte nyckelpersonerna från de kriminella nätverken som en konsekvens av polisinsatser utan av andra anledningar (t ex flytt eller död). Eftersom data och metod för att identifiera nyckelpersoner är enkelt tillgängliga, finns det möjligheter för den svenska polisen att anta en precisionsstrategi mot dessa. En nyckelperson per nätverk innebär att ca 1 200 nyckelpersoner ska identifieras, om man utgår ifrån antalet identifierade kriminella nätverk i Lindquist och Zenou (2014). Efter en sådan identifiering skulle polisen kunna rikta existerande resurser mer intensivt mot dessa individer. I praktiken skulle detta innebära en nära övervakning av nyckelpersonernas agerande och tillhåll, vilket skulle kunna leda till ett snabbt avslöjande av illegala aktiviteter och senare till arrestering och åtal. Som den nuvarande forskningen visar kan dessa arresteringar leda till ytterligare minskningar i brott till följd av avsevärda kamrateffekter. Det kan även bli

³ År 2003 i Stockholms kommun utförde polisen anti-gäng-operationen (NOVA). Rostami m fl (2015) drog slutsatsen att insatsen hade begränsade resultat.

en positiv effekt på andra sociodemografiska variabler i de områden när man gjort ingripanden, åtminstone på kort sikt.

Men det finns också andra sätt att ”avlägsna” nyckelpersonerna från den kriminella miljön. Ett sätt är att erbjuda ekonomiska incitament att lämna gänget och kriminella aktiviteter rent allmänt. Andra sätt är att erbjuda arbetsmarknads- och utbildningsalternativ eller att förflytta dem utanför deras närområde eller till annan stad. Man har använt denna typ av politik mot prominenta brottslingar i exempelvis Kanada. The Montreal Prevention Experiment övertygade en del gängmedlemmar att överge gänglivet i utbyte mot anställning, utbildning och vidareutvecklande av färdigheter (Tremblay m fl 1996).

Som tidigare nämnts kommer nyckelpersonerna att skifta över tiden då gängen själva förändrar sina strukturer. För att kunna utöva en framgångsrik precisionsstrategi måste sålunda polisen övervaka, identifiera och rikta in sig på nya nyckelpersoner med några års mellanrum. De kommer också att behöva ta hänsyn till risken för eventuella *turf wars* och ökat internt våld när nätverken förändras. Ett kompletterande tillvägagångssätt är därför att försöka förstå mer om de bakomliggande orsakerna till gängfenomenet i ett svenskt sammanhang och med denna kunskap försöka förhindra sårbara ungdomar från att hamna i gängkretsarna till att börja med. Rent generellt behöver vi mer forskning om hur gängen fungerar och lämpliga politiska åtgärder, såväl vad gäller polisingripanden för att upplösa gäng när de har skapats och (sociala) förebyggande ingripanden för att undvika nya grupperingar och tillväxt i de befintliga.

REFERENSER

- Ahrsjö, U (2022), ”Youth Crime, Community Service and Labor Market Outcomes”, manuskript, Nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet.
- Arora, A (2018), ”Too Tough on Crime? The Impact of Prosecutor Politics on Incarceration”, American Economic Association Conference Presentation 2018.
- Ballester, C, A Calvo-Armengol och Y Zenou (2006), ”Who’s Who in Networks. Wanted: The Key Player” *Econometrica*, vol 74, s 1403–1417.
- Ballester, C och Y Zenou (2014), ”Key Player Policies When Contextual Effects Matter”, *The Journal of Mathematical Sociology*, vol 38, s 233–248.
- Bayer, P, R Hjalmarsson och D Pozen (2009), ”Building Criminal Capital behind Bars: Peer Effects in Juvenile Corrections”, *Quarterly Journal of Economics*, vol 124, s 105–147.
- Becker, G S (1968), ”Crime and Punishment: An Economic Approach”, *Journal of Political Economy*, vol 76, s 169–217.
- Bhuller, M, G B Dahl, K V Løken och M Mogstad (2018), ”Incarceration Spillovers in Criminal and Family Networks”, NBER Working Paper 24878.
- Billings, S B och K T Schnepel (2020), ”Hanging out with the Usual Suspects: Neighborhood Peer Effects and Recidivism”, *Journal of Human Resources*, 0819–10353R2.
- Bindler, A och R Hjalmarsson (2021), ”The Impact of the First Professional Police Forces on Crime”, *Journal of the European Economic Association*, vol 19, s 3063–3103.
- Blattman, C, G Duncan, B Lessing och S Tobón (2021), ”Gang Rule: Understanding and Countering Criminal Governance”, NBER Working Paper 28458.
- Borgatti, S P (2006), ”Identifying Sets of Key Players in a Social Network”, *Computational & Mathematical Organization Theory*, vol 12, s 21–34.
- Chalfin, A, M LaForest och J Kaplan (2021), ”Can Precision Policing Reduce Gun Violence? Evidence from ‘Gang Takedowns’ in New York City”, *Journal of Policy Analysis and Management*, vol 40, s 1047–1082.

- Corno, L (2017), "Homelessness and Crime: Do Your Friends Matter?", *The Economic Journal*, vol 127, s 959–995.
- Crowley, D M (2013), "Building Efficient Crime Prevention Strategies: Considering the Economics of Investing in Human Development", *Criminology & Public Policy*, vol 12, s 353–366.
- Damm, A P och C Dustmann (2014), "Does Growing up in a High Crime Neighbourhood Affect Youth Criminal Behavior?", *American Economic Review*, vol 104, s 1806–1832.
- Di Tella, R och E Schargrofsky (2004), "Do Police Reduce Crime? Estimates Using the Allocation of Police Forces after a Terrorist Attack", *American Economic Review*, vol 94, s 115–133.
- Dominguez, M (2021), "Sweeping up Gangs: The Effects of Tough-on-crime Policies from a Network Approach", IEB Working Paper 2021/03, Institut d'Economia de Barcelona.
- Ehrlich, I (1973), "Participation in illegitimate activities: A theoretical and empirical investigation". *Journal of Political Economy*, vol 8, s 521–565.
- Feixa, C (2012), *De jóvenes, bandas y tribus*, Ariel, Barcelona.
- Glaeser, E L och B Sacerdote (1999), "Why Is there More Crime in Cities?", *Journal of Political Economy*, vol 107, s S225–S258.
- Grund, T och C Morselli (2017), "Overlapping Crime: Stability and Specialization of Co-offending Relationships", *Social Networks*, vol 51, s 14–22.
- Herrero Blanco, S (2012), "Pandillas en Cataluña el abordaje desde la policía de la Generalitat – Mossos d'Esquadra", *Revista Política y Seguridad Pública*, vol 1, s 95–130.
- Kling, J R, J Ludwig och L F Katz (2005), "Neighborhood Effects on Crime for Female and Male Youth: Evidence from a Randomized Housing Voucher Experiment", *Quarterly Journal of Economics*, vol 120, s 87–130.
- Kovandzic, T V, J J Sloan III och L M Vieraitis (2004), "'Striking out' as Crime Reduction Policy: The Impact of 'Three Strikes' Laws on Crime Rates in US Cities", *Justice Quarterly*, vol 21, s 207–239.
- Lee, L-F, X Liu, E Patacchini och Y Zenou (2020), "Who is the Key Player? A Network Analysis of Juvenile Delinquency", *Journal of Business & Economic Statistics*, vol 39, s 849–857.
- Lessing, B (2016), "Inside out: The Challenge of Prison-based Criminal Organizations", rapport, The Brookings Institution, Washington DC.
- Levitt, S D (1997), "Using Electoral Cycles in Police Hiring to Estimate the Effects of Police on Crime", *American Economic Review*, vol 87, s 270–290.
- Lindquist, M J och Y Zenou (2014), "Key Players in Co-offending Networks", CEPR Discussion Paper 9889.
- Lindquist, M J och Y Zenou (2019), "Crime and Networks: Ten Policy Lessons", *Oxford Review of Economic Policy*, vol 35, s 746–771.
- Lynch, J P (1997), "Did Getting Tough on Crime Pay?", Crime Policy Report 1, Technical report, The Urban Institute, Washington DC.
- Machin, S och O Marie (2011), "Crime and Police Resources: The Street Crime Initiative", *Journal of the European Economic Association*, vol 9, s 678–701.
- Mansour, A, N Marceau och S Mongrain (2006), "Gangs and Crime Deterrence", *Journal of Law, Economics, and Organization*, vol 22, s 315–339.
- Philippe, A (2017), "Incarcerate One to Calm the Others? Spillover Effects of Incarceration among Criminal Groups", Toulouse School of Economics Working Paper n17-840.
- Rostami, A (2017), "Street-gang Violence in Sweden is a Growing Concern", *Sociologisk forskning*, vol 54, s 365–368.
- Rostami, A, F Leinfelt, och S Holgersson (2012), "An Exploratory Analysis of Swedish Street Gangs: Applying the Maxson and Klein Typology to a Swedish Gang Dataset", *Journal of Contemporary Criminal Justice*, vol 28, s 426–445.
- Rostami, A, C Melde och S Holgersson (2015), "The Myth of Success: The Emergence and Maintenance of a Specialized Gang Unit in Stockholm, Sweden", *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, vol 39, s 199–217.
- Sweeten, G, D C Pyrooz och A R Piquero (2013), "Disengaging from Gangs and Desistance from Crime", *Justice Quarterly*, vol 30, s 469–500.
- Tremblay, R E, L C Masse, L Pagani och F Vitaro (1996), "From Childhood Physical Aggression to Adolescent Maladjustment: The Montreal Prevention Experiment", i Peters, R D and R J McMahon (red), *Preventing Childhood Disorders, Substance Abuse, and Delinquency*, Sage Publications Thousand Oaks CA.
- Weerman, F M fl (2009), "Eurogang Program Manual", University of Missouri at St Louis.